

Az Egyesült Államokban több per indult azért, mert a képernyőről levett műsorvezetők - jobbára nők - úgy érezték, hogy a tévécsatorna vezetősége, koruk miatt nem hosszabbítja meg velük a kontraktust, vagy azért mondja fel a szerződést, mert találtak fiatalabb, dekoratívabb riportert, hírolvasót. Az Egyesült Államokban több per indult azért, mert a képernyőről levett műsorvezetők - jobbára nők - úgy érezték, hogy a tévécsatorna vezetősége, koruk miatt nem hosszabbítja meg velük a kontraktust, vagy azért mondja fel a szerződést, mert találtak fiatalabb, dekoratívabb riportert, hírolvasót. Idősebb, ötven felé járó arcokkal "öreguras" imázsba lesz a csatornának, ami talán elriaszthatja a fiatalabb korcsoportokra fókuszáló hirdetőköt. Megnéztük, mi a helyzet itthon - és átpillantunk az Atlanti-óceán túloldalára is.

Tavaly, az Egyesült Államokban 17 837 alkalommal tettek feljelentést, vagy panaszt életkorral összefüggő diszkriminációra hivatkozva. Az összes esetből, 2004-ben mindössze 80 olyan akadt, amelynek köze volt rádiós vagy tévés műsorvezetőhöz, azaz a számok azt mutatják, hogy a kor miatti diszkriminációt tagadó vezetőknek van igazuk, és nem annyira komoly ez a probléma, mint egy-két elbocsátott képernyős véli. Tavalyelőtt több mint 19 ezer esetben tett panaszt amerikai állampolgár, mert úgy vélte, hogy idősebb kora miatt nem kap meg egy munkát (vagy épp kora miatt rúgják ki állásából), akkor 85 eset kötődött valamilyen tévés vagy rádiós munkához.

Idén, októberig 39 alkalommal emeltek panaszt olyan amerikai tévések, akik úgy vélik, hogy koruk miatt korlátozottak a lehetőségeik a televíziós csatornáknál. Sokan úgy vélik, hogy - noha a riporterek, helyszíni tudósításokkal jelentkező kollégák közt egyre több a nő - negyven felett már egyre kevesebb lehetőségük van, más területen kell elhelyezkedniük. Amennyiben a tévécsatorna ajánl nekik más (például főszerkesztői) állást, és a munkavállaló hajlandó elfogadni, hogy eltűnik a képernyőről, sok esetben elmarad a morgás, és nem fordul ügyvédhez az eltávolított személy. Beletörődik sorsába, rábólint egy másik pozícióra, elfogadja a pénzt, így a statisztikában sem jelenik meg.

A magyar kereskedelmi csatornáknál nehéz lenne ilyen esetet találni, hiszen 1997-ben indultak, eleve fiatal, fiatalos arcokkal, képernyősökkel, ugyanis a becélzott csoport a 18 és 49 éves kor közti nézősereg volt. Nyolc év alatt a képernyős hírolvasók, riporterek, műsorvezetők nem öregedhettek ki, így az RTL Klubnál és a TV2-nél nemigen fordult elő olyan eset, hogy kora miatt vettek volna le valakit a képernyőről. Számos műsor bukott már, olyan is akadt, hogy valaki nem vált be, de nem a kor számított.

Az RTL Klub legsikeresebb arcai közt van Fábry Sándor és Vágó István, ők pedig már nem fiatalok. A fiatal arcokkal a fiatal nézőkre fókuszáló csatorna sajtófőnöke, Fazekas László nem emlékszik olyan esetre, hogy bárkit diszkrimináltak volna kora miatt. A Heti hetes-ben is megfordulnak idősebb színészek, médiaszemélyiségek, politológusok, úgyhogy az RTL Klub nem csak a fiatalokhoz szól, és nem csak fiatalokkal. Noha az ország fele rosszul van az egyoldalú politikai viccelődéstől, a még Árpá Attila által indított Heti hetes mégis kiváló nézettséget hoz, így jó példa arra, hogy negyvenes-ötvenes, sőt idősebb sztárokkal is lehet olyan szórakoztató műsorokat készíteni, melyek sikeresek a 18-49-es korcsoportban is.

A TV2 szóvivője, Lóránt Gergely nem akart neveket mondani, hogy ne sértsen meg olyanokat, akik fiatalosak, noha már nem tinédzserek. "Nálunk vannak képernyőn középkorúak. Az átlagéletkor valahol 30 és 45 év közt lehet. A TV2-nél nem volt olyan, hogy valakit kora miatt vettek volna le a képernyőről, de nem is nagyon lehetett, hiszen viszonylag fiatal a csatorna, így ki sem öregedtek a műsorvezetők, riporterek" - válaszolta kérdésünkre.

A Magyar Televízió első adása 1957. május 1-jén volt. Ebben az időben még heti egy adásnap

Írta: origo

2005. november 11. péntek - Módosítás: 2005. november 11. péntek

és igen kevés műsoridő volt, ebben híradók, sportesemények, színházi előadások élő közvetítése és filmek szerepeltek. A Híradó 1957. július 2-án jelentkezett először. A Híradó szerkesztősége az első adásnaptól minden riportot archivált, ezeket mai napig őrzik. Nyilvánvaló, hogy ha valahol, akkor az MTV-nél találni olyanokat, akik koruk miatt intettek búcsút a pályának, vagy koruk miatt tanácsolták el őket.

Érdeklődésünkre az MTV-nél közölték, hogy 40 év felett tizenhárom állandó képernyősük van, közülük hét férfi. A Híradónál ketten dolgoznak, a külpolitikai osztályon csak egy negyven feletti munkatársuk van, a Sport Főszerkesztőségen szintén egy, a többiek a Közéleti és a Regionális Főszerkesztőségen dolgoznak. "Egyebekben nem tudunk olyanról, hogy nálunk a kora miatt valakit is ért volna hátrányos megkülönböztetés, vagy a kora miatt került volna sor felmondásra. Az MTV Rt. nem tanúsít diszkriminatív magatartást" - tették hozzá.

Kertész Zsuzsa, Antal Imre

Több régi képernyőst próbáltunk elérni, ketten szívesen is beszéltek a régi időről. Kertész Zsuzsa 1964-ben kezdett rádiózni, kilenc év alatt pedig a hallgatók már nagyon megszokták a hangját - ekkor került csak a képernyőre, ahol utána évtizedekig az MTV egyik jellegzetes arca volt. Az [origo] kérdésére elmondta, hogy "valami kiváltotta belőle, hogy kilépjen az MTV-ből", de nem szakadt meg a kapcsolata a csatornával, épp pár napja volt a Nap-kelte vendége. "Nyugdíjas korom után is jártam be dolgozni. Az állandó MTV-s jelenlét nem hiányzik, így is sok a munkám, szerencsére. Annak, amit én csináltam, nincs jelene, jövője meg pláne nem, viszont meghívott vendégként, pszichológusként, szakértőként rendre visszatérek" - mesélte.

Kertész Zsuzsa igen aktív, egészen az elmúlt napokig vezetett műsort is a Petőfi rádióban Hintaszék címmel. Tévében az utóbbi tíz-húsz évből a Házibarát című műsor volt a kedvence. "Nagy különbség a korábbi állapot és a mostani közt, hogy elkötelezett voltam, és az MTV nem engedett el máshová. Most nagyobb a mozgástér, mehetek szabadon bárhová. Nemrég voltam az ATV-ben, azelőtt a TV11, a gazdagréti televízió hívott meg, de szerepeltem a Mokka-ban, a TV2-n, és persze az RTL-nél is többször, a Reggeli-ben" - tette hozzá, kérdéseinkre válaszolva.

"Támadhat lehangoltság abból is, ha valaki nehezen viseli el a korát. Itt elsősorban az ötvenes női csapatra gondolok. Ez az a kor, amikor hódítani kell, sikeresnek maradni a női szerepben, miközben 'hervad már ligetünk'. Arra viszont nem pazarolom az időmet, hogy hosszú órákat töltsék a tévé előtt. Ha néha idegen helyre tévedek, és néhány percre belenézek egy adásba, rögtön tudom, hogy nekem sokkal kellemesebb elfoglaltságom akad. Akár a virágaim ápolása. Nem vagyok hajlandó elfecsérelni az időmet. A rádióadásokban sokkal inkább találok hasznos információkat, megszívlelendő gondolatokat, amelyek tovább vezérlik az én elmémet is. Az újságokat ugyancsak megválogatom" - nyilatkozta az Új Nő című lapnak.

Antal Imre is régi nagy egyénisége a Magyar Televíziónak, de úgy tűnik, végleg lejárt az ideje. Az [origo]-nak elmondta, hogy a Szeszélyes Évszakok évi négy adással indult (négy évszak), majd a siker láttán havonta egy került a képernyőre. "Tavasszal én még úgy búcsúztam el a nézőktől, hogy most nyári szünet jön, viszontlátásra ősszel. Már akkor sem értettem, hogy miért kell egy szórakoztató műsornak leállnia nyárra, de azóta már november van, és senki nem keresett - én meg nem fogom ajánlgatni magam, ha nem kellek. Különben nem a személyemnek volt akkora sikere, hanem a műsor volt igen kedvelt. Jók voltak a szerkesztők, a témák. Azt sajnálom, hogy egy jó nézettségű szórakoztató műsor, nem kell a televíziónak" - fejtegette.

Az idősebb korosztály nagy kedvencének nincs már szerződése az MTV-vel, ennek ellenére becsületből nem vállal munkát máshol. "Ha hívnak valahova vendégnek, szívesen megyek, de műsorvezetést nem vállalom. A Petőfi rádióban volt a Kettőtől ötig című műsor, oda mentem

Írta: origo

2005. november 11. péntek - Módosítás: 2005. november 11. péntek

volna, de az meg megszűnt" - tette hozzá.

Az amerikai álom

Marina Kolbe esete foglalkoztatta a tengerentúlon a médiát, de ez csak egy eset volt a sokból. A négy nyelven beszélő riporternő, hét éven keresztül egy kanadai tévécsatornánál dolgozott híradósként, majd a CNN-hez került. Mostanság szabadúszóként a Georgia Business Reportnak dolgozik, ami nyilván megtisztelő feladat, de egyértelműen szakmai visszalépés. Hogy miért kellett távoznia a CNN-től? A 44 éves Kolbe szerint egyértelmű: már nem fiatal nő, így mennie kellett.

A riporternő Olaszországban született, Kanadában élt sokáig, majd amerikai állampolgár lett. Jelenleg is perben áll a CNN-nel, ugyanis szerinte a kora miatt nem újíttotta meg a cég a 2003-ban lejárt szerződését, és még azt sem hagyta, hogy szabadúszóként tudósítson helyszínekről. "Szeretném visszakapni a munkámat. El sem tudom mondani, mennyire nyomasztó ez számomra. Egész életemben hallod, hogy létezik amerikai álom, mész, keményen dolgozol, és negyvenéves leszel, de akkor már túl öreg is" - nyilatkozta a napokban Kolbe, ám a georgiai bíróság két éve nem hozott döntést az ügyben.

Jon Klein, az amerikai CNN elnöke nem kívánta kommentálni a panaszt, de megjegyezte, hogy a cégre nem jellemző az életkor szerinti diszkrimináció. Ennek ellenére egy korábbi dolgozó szerint pont az ő feladata volt, hogy "fiatalabb, attraktívabb műsorvezetőket" vegyen fel a csatornához. Ez a tendencia a nyolcvanas - kilencvenes években kezdődött az Egyesült Államokban, és - bár a vezetők persze tagadják - sok munkahelyen ma is jelen van, vélik az idősebb nők.

Susan Hutchinson például a KIRO Seattle tévécsatorna képernyőse volt, majd elbocsátását követően beperelte a csatornát, annak ügyvezető igazgatóját és a Cox Broadcasting Incorporationt, mert úgy vélte, hogy hiába volt egyre jobb a nézettsége, mégis kirúgták és kicserélték egy lényegesen fiatalabb nőre. A középkorú asszony aztán már hiába próbált hasonló állást találni, sehol nem kellett.

Az állásából kirúgott időződő műsorvezetőket, riporternőket képviselő ügyvédek szerint ügyfeleik a szakítás után már alig találnak munkát. Akad köztük olyan, aki politikai pályát fontolgat (pont Hutchinson szeretne bejutni a szenátusba), de volt olyan is, aki jelenleg Puerto Ricóban éldegél - és egy halászhajó kapitánya.

Kalmár Csaba